

Στόχοι και κατευθύνσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Ενότητα 13: Η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση

Αναστασία Κεσίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Τμήμα Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Εργασία Φοιτητών/τριών

Μαρία Θεοδωρίδου
Άννα Τσερέκμπαση
Γιώργος Χοροζίδης

Θεωρητικό Πλαίσιο

Ευρώπη: από την ιδέα στη δημιουργία

- Ιστορική πορεία: Έχει βρεθεί στο κέντρο γλωσσικών, θρησκευτικών, πολιτισμικών και εθνικών επιδράσεων
- 20^{ος} αι. $\Rightarrow$ Εποχή των Άκρων $\Rightarrow$ Όραμα από σημαντικές προσωπικότητες της εποχής για μια Ευρώπη ενωμένη

4 Σημαντικές Συνθήκες

- 1950: Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα(ΕΚΑΧ) ⇒ Ένωση σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο με στόχο τη διασφάλιση διαρκούς ειρήνης
- 1957: Ίδρυση Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) ⇒ Άρση των εμποδίων στις συναλλαγές μεταξύ των χωρών με στόχο αρμονική διαβίωση και βελτίωση συνθηκών διαβίωσης
- 1992: Συνθήκη του Μάαστριχτ ⇒ ίδρυση Ευρωπαϊκής Ένωσης προώθηση δημοκρατίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και νέων μορφών συνεργασίας μεταξύ των χωρών
- 1999: Συνθήκη του Άμστερνταμ ⇒ στενότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων, της δικαιοσύνης και της ασφάλειας των πολιτών

(Παντίδης- Πασιάς, 2004 : 13)

Η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση (1)

- Αρχές του 1970 $\Rightarrow$ 7^ο Διεθνές Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Εκπαιδευτικών στο Λουξεμβούργο
- 1988 $\Rightarrow$ Συμβούλιο της Κοπεγχάγης
- 1992 $\Rightarrow$ Συνθήκη του Maastricht
- 1993 $\Rightarrow$ Η Πράσινη Βίβλος
- 2000 $\Rightarrow$ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα

Η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση (2)

- Παρέχει τα εφόδια στα παιδιά και στους νέους για τις νέες ανάγκες και εξελίξεις
- Καλλιεργεί ευρωπαϊκή συνείδηση παράλληλα με την εθνική ταυτότητα
- Δημιουργεί μια νέα ευρωπαϊκή ταυτότητα'

(Κακαβούλης 1993: 22, Παντίδης & Πασιάς 2004: 15,
<http://www.diapolis.auth.gr/index.php/e-y/2011-05-10-07-13-03/2011-05-10-09-39-24>)

Οι βασικές παραδοχές για μια εκπαίδευση με ευρωπαϊκή διάσταση

- Η κατανόηση της διαρκώς αυξανόμενης αλληλεξάρτησης των λαών
- Η διεύρυνση του πνευματικού ορίζοντα του ανθρώπου με γνώσεις, αξίες και ιδεολογίες των άλλων λαών
- Η παραδοχή της σύγχρονης κοινωνικής και οικονομικής εξάρτησης με άλλες χώρες
- Η καλλιέργεια της βαθιάς κατανόησης, του ανθρωπισμού, της παροχής ίσων ευκαιριών και της δημοκρατίας
- Η ευρωπαϊκή εκπαίδευση ως μέριμνα όλων των κοινωνικών, πολιτικών και εκπαιδευτικών παραγόντων, των γονέων ακόμη και των σπουδαστών (Κακαβούλης 1993: 25)

Ευρωπαϊκή διάσταση σε ένα «νέο» σχολείο (1)

- Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ξεκινά από τα σχολικά θρανία και φθάνει σε ένα επίπεδο δια βίου παιδείας
- Καλλιεργεί τους νέους, έτσι ώστε να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες και τις προσδοκίες της νέας Ενωμένης Ευρώπης
- Ενισχύει την ευρωπαϊκή ταυτότητα των νέων
- Φροντίζει για τη διαφύλαξη των αρχών της δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Παροτρύνει την ενεργό συμμετοχή των νέων στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας

Ευρωπαϊκή διάσταση σε ένα «νέο» σχολείο (2)

- Καθιστά κατανοητή τη σημασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ότι αφορά τα πλεονεκτήματα και τα θετικά στοιχεία που αυτή η ενοποίηση επιφέρει
- Καλλιεργεί ιστορικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές γνώσεις

Γενικότερος στόχος: με όχημα το νέο σχολείο να οικοδομηθεί ένα κοινό πρότυπο βασισμένο στα κοινά στοιχεία μεταξύ των εθνών, χωρίς όμως να έρχεται σε σύγκρουση με τα διαφορετικά χαρακτηριστικά κάθε λαού

(Κακαβούλης 1993 : 37)

Ο νέος ευρωπαϊός εκπαιδευτικός

- Διέπεται και καλλιεργεί φρονήματα όπως αυτά της δημοκρατίας, της ελευθερίας, του σεβασμού για τους άλλους και της αξίας για κοινωνική ασφάλεια και ειρήνη
- Βοηθά στην ανάπτυξη της νέας ευρωπαϊκής ταυτότητας των παιδιών
- Παρέχει γνώσεις και πληροφορίες τόσο για τον εθνικό πολιτισμό όσο και για άλλους πολιτισμούς
- Δημιουργεί ένα στέρεο έδαφος για την εξοικείωση των νέων σε πολυπολιτισμικά κοινωνικά περιβάλλοντα
- Γνωστοποιεί νέες και διαχρονικές αξίες στους νέους
- Προετοιμάζει τους νέους για μια κοινωνία ραγδαίων αλλαγών

(Κακαβούλης 1993: 66)

Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση: από τη θεωρία στην πράξη

- Η επιτυχής ένταξη της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση έγκειται στην από κοινού σύμπραξη και συνεργασία των κρατών-μελών της Ε.Ε.
- Οι μορφές σύμπραξης, όπως έχουν διατυπωθεί στην Πράσινη Βίβλο, έχουν ως εξής :
  - ✓ συνεργασία μέσω της κινητικότητας και των ανταλλαγών
  - ✓ ανταλλαγή γνώσεων, πληροφοριών και εμπειριών
  - ✓ κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού
  - ✓ εξ αποστάσεως εκπαίδευση
  - ✓ ανάπτυξη της διδασκαλίας νέων γλωσσών
  - ✓ εμπειρία των ευρωπαϊκών σχολείων

(Στυλιανίδης 2004 : 81)

Η εισαγωγή της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαιδευτική διαδικασία

Οι πρακτικές της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση

1. Η Ευρωπαϊκή διάσταση του Αναλυτικού προγράμματος στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης και της κοινωνικής συνοχής
  - 1.1. Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών
  - 1.2. Η ανάγκη εξευρωπαϊσμού του Αναλυτικού προγράμματος σπουδών
  - 1.3. Το περιεχόμενο του νέου Αναλυτικού προγράμματος σπουδών
2. Η χρησιμότητα της εκμάθησης των ξένων γλωσσών στην σημερινή κοινωνία
3. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση στη σχολική εκπαιδευτική διαδικασία
4. Η ενίσχυση της κινητικότητας στο χώρο της Ευρώπης μέσω των προγραμμάτων παιδείας και κατάρτισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης
5. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση

Η Ευρωπαϊκή διάσταση του Αναλυτικού Προγράμματος

- Αναλυτικό Πρόγραμμα: Επίσημο κείμενο που προδιαγράφει την εκπαιδευτική διαδικασία
- Εξευρωπαϊσμός του Αναλυτικού Προγράμματος: Στοχεύει στην καλλιέργεια μιας ευρωπαϊκής συνείδησης
- Μπορεί να εισέλθει με την μορφή ενός κοινού ευρωπαϊκού αναλυτικού προγράμματος ;
- Για ποιους λόγους κρίνεται απαραίτητη η εισαγωγή της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση ;
- Πως μπορεί να εισέλθει η ευρωπαϊκή διάσταση στα αναλυτικά προγράμματα ;

Ένα κοινό Αναλυτικό Πρόγραμμα;

- Άρθρο 126 συνθήκης του Maastricht: *«Η κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, σεβόμενη ταυτόχρονα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών-μελών για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την πολιτιστική και γλωσσική τους ποικιλομορφία».*
- Στόχος του αναλυτικού προγράμματος κάθε χώρας είναι η εναρμόνιση της εθνικής και της ευρωπαϊκής διάστασης.

(Μπαγάκης 2003 : 70)

Για ποιους λόγους κρίνεται απαραίτητη η εισαγωγή της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση;

- Ευρωπαϊκή διάσταση: καλλιεργεί ένα κλίμα ενοποίησης και αλληλοσεβασμού και κρίνεται αναγκαία η εισαγωγή της στα εκπαιδευτικά συστήματα
- Ευρωπαϊκή διάσταση: κρίνεται απαραίτητη η προώθησή της μέσω των εκπαιδευτικών συστημάτων από:
  - α) πολιτική σκοπιά
  - β) οικονομική σκοπιά
  - γ) κοινωνική σκοπιά
  - δ) πολιτιστική σκοπιά

(Μπαγάκης 2003: 133)

Πολιτική σκοπιά

- Εκπλήρωση του στόχου της πολιτικής ενοποίησης μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Ενδυνάμωση της αίσθησης της ευρωπαϊκότητας
- Ευκολότερη κατανόηση των διαφόρων επιπέδων διαδικασίας για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων

(Μπαγάκης 2003: 71)

Οικονομική σκοπιά

- Ελεύθερη διακίνηση αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίου και ανθρώπων μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών
- Αμοιβαία εξάρτηση και κοινά ενδιαφέροντα μεταξύ των ανθρώπων των ευρωπαϊκών κρατών

(Μπαγάκης 2003, Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004)

Κοινωνική σκοπιά

- Αύξηση της κινητικότητας των ατόμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ύπαρξη θεμελιωδών δικαιωμάτων που οφείλουν να αναγνωρίζονται και να τηρούνται από όλα τα κράτη-μέλη

(Μπαγάκης 2003, Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004)

Πολιτιστική σκοπιά

- Ελεύθερη παγκόσμια κοινωνία αμοιβαίου σεβασμού
- Δια βίου εκπαίδευση για την ειρήνη, την ελευθερία και τη δικαιοσύνη
- Προσαρμογή στις κοινωνικές απαιτήσεις και ισόρροπη ανάπτυξη των κρατών της Ευρώπης

(Μπαγάκης 2003, Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004)

Ο εκπαιδευτικός θεσμός

- Είναι το μέσο για τη δημιουργία της ενωμένης Ευρώπης
- Οφείλει να αποδεχθεί και να προωθήσει την ιδέα της πολυπολιτισμικής κοινωνίας
- Θα καταστήσει ικανή την Ευρωπαϊκή Ένωση να ανταγωνισθεί ισάξια τους αντιπάλους της
- Από όλα τα παραπάνω γίνεται κατανοητή η ανάγκη εισαγωγής της ευρωπαϊκής διάστασης στα αναλυτικά προγράμματα

Πως μπορεί να εισέλθει η ευρωπαϊκή διάσταση στα αναλυτικά προγράμματα χωρίς να παραμεριστεί η αξία της εθνικής ταυτότητας των εθνών ;

- Η κάθε χώρα προσαρμόζει το πρόγραμμα σπουδών στις ιδιαίτερες τοπικές, πολιτισμικές, και πολιτικές συνθήκες που επικρατούν μέσα σε αυτήν.
- Η ευρωπαϊκότητα στα προγράμματα σπουδών μπορεί να προωθηθεί μέσα από την παροχή γνώσεων, ικανοτήτων/ δεξιοτήτων και συμπεριφορών.

(Μπαγάκης 2003: 70, Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004: 196, 265)

Καλλιέργεια γνώσεων

- Γνώσεις → συνειδητοποίηση της νέας οικουμενικής πραγματικότητας
- Ανάγκη διερεύνησης του τρόπου παροχής των γνώσεων
- Απόκτηση γνώσεων που καθιστούν τους νέους ικανούς να γνωρίζουν σε επαρκή βαθμό τόσο εθνικά όσο και υπερεθνικά ζητήματα

(Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004: 111 – 112, 258, 265)

Καλλιέργεια δεξιοτήτων/ ικανοτήτων

- Αποτελεί συνέχεια της γνωστικής διαδικασίας
- Οι νέοι οφείλουν να ασκηθούν στην ανάπτυξη εκείνων των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την δημιουργία του «ευρωπαϊού πολίτη»
- Οι δεξιότητες αυτές αφορούν την εκπλήρωση των αναγκών που δημιουργεί η σύγχρονη διεθνοποιημένη κοινωνία
- Αποτέλεσμα της καλλιέργειας των δεξιοτήτων θα είναι η πρόοδος και η ευημερία, καθώς οι άνθρωποι θα έχουν ασκηθεί στην κατανόηση πολιτισμικών κωδίκων

(Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004: 112 – 113, 250 – 259, 256– 257)

Η εδραίωση των συμπεριφορών

- Αποτελεί την ολοκλήρωση της γνωστικής διαδικασίας.
- Περιλαμβάνουν θετικές και κριτικές στάσεις απέναντι σε πολιτισμικά περιβάλλοντα.
- Καλλιεργούν την ανεκτικότητα και τον σεβασμό στο διαφορετικό.
- Αλλαγή της στάσης των νέων απέναντι στη νέα διεθνοποιημένη πραγματικότητα και εδραίωση της κοινωνικής ισορροπίας μεταξύ των κρατών.

(Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004: 113, 257, 262)

Εισαγωγή της ευρωπαϊκής διάστασης στα Αναλυτικά Προγράμματα

- Διδασκαλία γύρω από την Ευρώπη

Γνώσεις

- Διδασκαλία στην Ευρώπη

Δεξιότητες / ικανότητες

- Διδασκαλία για την Ευρώπη

Συμπεριφορές και στάσεις

(Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004: 256)

Η χρησιμότητα της εκμάθησης των ξένων γλωσσών

- Η πολυγλωσσία αποτελεί απαραίτητο εφόδιο *conditio sine qua non* για τους ανθρώπους στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα.
- Πολυγλωσσία – ευρωπαϊκή διάσταση – εκπαιδευτική διαδικασία

(Λεξικό της Παιδαγωγικής: 303)

Λόγοι διεύρυνσης της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών

- Καλύπτουν την ανάγκη επικοινωνίας των ατόμων στην ευρωπαϊκή ήπειρο
- Αναπτύσσουν μια ενεργητική αποτελεσματική επικοινωνία
- Εξασφαλίζουν την πολιτισμική επικοινωνία μεταξύ των λαών (αντίληψη των πολιτισμικών αξιών, των κοινωνικών συμβάσεων)
- Καλλιεργούν το σεβασμό στη γλωσσική ποικιλία

(Καλογιαννάκη & Μακράκης: 2004, Μπαγάκης 2003)

Η διδασκαλία των ξένων γλωσσών

- Ασκεί τους μαθητές στην ιδέα της ευρωπαϊκής διάστασης και της υπερεθνικότητας των γνώσεων τόσο σε τεχνολογικό και επιστημονικό, όσο και σε οικονομικό επίπεδο
- Στόχος είναι μέσω της διδασκαλίας ξένων γλωσσών να επιτευχθεί η αίσθηση της συλλογικότητας, η αμοιβαία κατανόηση και η ανταλλαγή πληροφοριών (Μπαγάκης 2003: 136, Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004: 256)

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση στην σχολική εκπαιδευτική διαδικασία

- Τα μονοπολιτισμικά εθνικά κράτη εξελίσσονται σε πολυπολιτισμικές υπερεθνικές οντότητες
- Αναθεώρηση των εθνικών εκπαιδευτικών παραδόσεων μετασχηματισμός με σκοπό να εκφράσουν τον πολυπολιτισμικό πλουραλισμό των ευρωπαϊκών κοινωνιών του 21^{ου} αιώνα
- Παροχή μιας διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ικανής να ανταποκριθεί στη γενική και απεριόριστη κινητικότητα της ευρωπαϊκής οικογένειας
- Η πολυπολιτισμικότητα και η διαπολιτισμική εκπαίδευση ως απαραίτητο στοιχείο των νέων υπερεθνικών κοινωνιών δεν μπορεί να εφαρμοστεί ως μια τυποποιημένη μέθοδος σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη

(Μπαγάκης 2003: 73, Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004: 147, Λεξικό της Παιδαγωγικής: 304)

Τρόποι καλλιέργειας διαπολιτισμικών δεξιοτήτων στην εκπαιδευτική διαδικασία

- Αλλαγή της διαδικασίας μάθησης όσον αφορά την καλλιέργεια πολιτιστικών αξιών
- Στόχος είναι η συνύπαρξη και αλληλεπίδραση των πολιτιστικών στοιχείων των γηγενών και των μεταναστών σε μια χώρα
- Καλλιέργεια της διαπολιτισμικής δεξιότητας τόσο στους μετανάστες, όσο και στους γηγενείς πληθυσμούς
- Παροχή μιας «κοινωνικής μάθησης», μιας «πολιτικής παιδείας», «μιας αντιρατσιστικής εκπαίδευσης» με στόχο την εδραίωση της κοινωνικής δικαιοσύνης μεταξύ των ανθρώπων

(Μπαγάκης 2003: 74-75, 78, Καλογιαννάκη & Μακράκης 2004: 140 – 141)

Η ενίσχυση της κινητικότητας στην Ευρώπη

- Ουσιαστική επικοινωνία των νέων σε υπερεθνικό επίπεδο μέσω προγραμμάτων δράσεων που στοχεύουν στην κινητικότητα και στις ανταλλαγές ανθρώπινου δυναμικού στον ευρωπαϊκό χώρο
- Η κινητικότητα μέσω των προγραμμάτων ανταλλαγών δεν έρχεται σε αντίθεση με τους επιμέρους εθνικούς στόχους και σκοπούς της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Συνδέει τον πρακτικό με τον θεωρητικό σκοπό της εκπαίδευσης

(Μπαγάκης 2003: 134, 152, 235- 236, Λεξικό της Παιδαγωγικής: 304)

Οφέλη της κινητικότητας και των ανταλλαγών

- Οι νέοι καλούνται να αντιμετωπίσουν ένα νέο πολιτισμικά περιβάλλον
- Αυτονομοούνται
- Αναπτύσσουν τις τεχνικές της ψηφιακής διδακτικής
- Καθίστανται ικανοί να συλλέγουν και να αναλύουν δεδομένα μέσα σε ένα πρακτικό και συνάμα ρεαλιστικό επίπεδο

(Μπαγάκης 2003: 152, 236)

Προγράμματα παιδείας και κατάρτισης της Ε.Ε.

Πρόγραμμα δράσης στον τομέα της δια βίου μάθησης

επιδιώκει την ανάπτυξη και ενίσχυση των ανταλλαγών,
της συνεργασίας και της κινητικότητας των
συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ένωση

www.iky.gr

Στόχοι του Life Long Learning Programme

- Τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης καθίστανται παγκόσμιο σημείο αναφοράς.
- Ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προηγμένης κοινωνίας της γνώσης, με βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή
- Ενθαρρύνει και διευκολύνει τις εθνικές μεταρρυθμίσεις

Προγράμματα δράσης

Life Long Learning Programme

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Τομεακά προγράμματα

Comenius
Σχολική
εκπαίδευση

Erasmus
Τριτοβάθμια
εκπαίδευση

Leonardo
Επαγγελματική
εκπαίδευση και
κατάρτιση

Grundtvig
Εκπαίδευση
ενηλίκων

Οριζόντιο πρόγραμμα:

1. Συνεργασία στον τομέα πολιτικών και καινοτομίας (επισκέψεις μελέτης- Naric- Eurydice- Europass- Ploteus).
2. Προώθηση εκμάθησης γλωσσών
3. Ανάπτυξη καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών προτύπων και πρακτικών βασιζόμενες στα ΤΠΕ.
4. Διάδοση - αξιοποίηση αποτελεσμάτων.

Πρόγραμμα Jean Monnet:

1. Δράση Πρόγραμμα Jean Monnet.
2. Υποστήριξη ιδρυμάτων ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.
3. Υποστήριξη ευρωπαϊκών ιδρυμάτων και ενώσεων εκπαίδευσης και κατάρτισης

Πρόγραμμα Comenius

- Αφορά την προσχολική και τη σχολική εκπαίδευση έως το τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Στόχοι του προγράμματος

- Η ανάπτυξη στους νέους και στο εκπαιδευτικό προσωπικό της κατανόησης της ποικιλομορφίας των ευρωπαϊκών πολιτισμών και γλωσσών και της αξίας της
- Η απόκτηση των βασικών ζωτικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων που είναι απαραίτητες για την προσωπική τους ανάπτυξη, για τη μελλοντική τους απασχόληση ώστε να γίνουν ενεργοί πολίτες

Πρόγραμμα Erasmus

- Αφορά την επίσημη τριτοβάθμια εκπαίδευση και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε τριτοβάθμιο επίπεδο

Στόχοι του προγράμματος

- Η υποστήριξη της επίτευξης του ευρωπαϊκού χώρου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Η ενίσχυση της συμβολής της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της προχωρημένης επαγγελματικής εκπαίδευσης στη διαδικασία της καινοτομίας

Πρόγραμμα Leonardo Da Vinci

- Αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εκτός του τριτοβάθμιου επιπέδου

Στόχοι του προγράμματος

- Η υποστήριξη των συμμετεχόντων σε δραστηριότητες κατάρτισης για την απόκτηση και τη χρήση γνώσεων, δεξιοτήτων και προσόντων που διευκολύνουν την προσωπική εξέλιξη, την απασχολησιμότητα και τη συμμετοχή στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας
- Η υποστήριξη ποιοτικών βελτιώσεων και καινοτομιών
- Η ενίσχυση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και της κινητικότητας

Πρόγραμμα Grundtvig

- Καλύπτει όλες τις μορφές εκπαίδευσης ενηλίκων

Στόχοι του προγράμματος

- Η αντιμετώπιση της πρόκλησης που δημιουργεί η γήρανση του πληθυσμού στην Ευρώπη για την εκπαίδευση
- Η συνδρομή στην παροχή δυνατοτήτων στους ενηλίκους για τη βελτίωση των γνώσεων και των ικανοτήτων τους

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα

- Αποτελούν πλέον κεκτημένο της Ευρώπης και έχουν σχηματίσει μεγάλη πρόοδο και εξέλιξη
- Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης
- Ενίσχυση της χρηματοδότησης των προγραμμάτων αυτών
- Εποικοδομητική συνεργασία των συντονιστών με τη βάση
- Ανάπτυξη μιας ανατροφοδοτικής διαδικασίας μέσω της εμπειρίας των συμμετεχόντων σε αυτά τα προγράμματα

(Μπαγάκης 2003: 154, 251, 261-262)

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση

- Η εκπαίδευση αποτελεί το μέσο το οποίο θα βοηθήσει στην εγκαθίδρυση σχέσεων αμοιβαιότητας και αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών.
- Στόχος είναι η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και της εναρμόνισής της στο πλαίσιο της ενωμένης Ευρώπης.
- Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν την κινητήρια ανανεωτική δύναμη που θα μετασχηματίσει τις υπάρχουσες εθνικές αντιλήψεις σε υπερεθνικές, δημιουργώντας την Ευρώπη των πολιτών.
- Εκπαιδευτικός – εκπαίδευση: → Σχέση αμοιβαίας αλληλεξάρτησης

(Μπαγάκης 2003: 367)

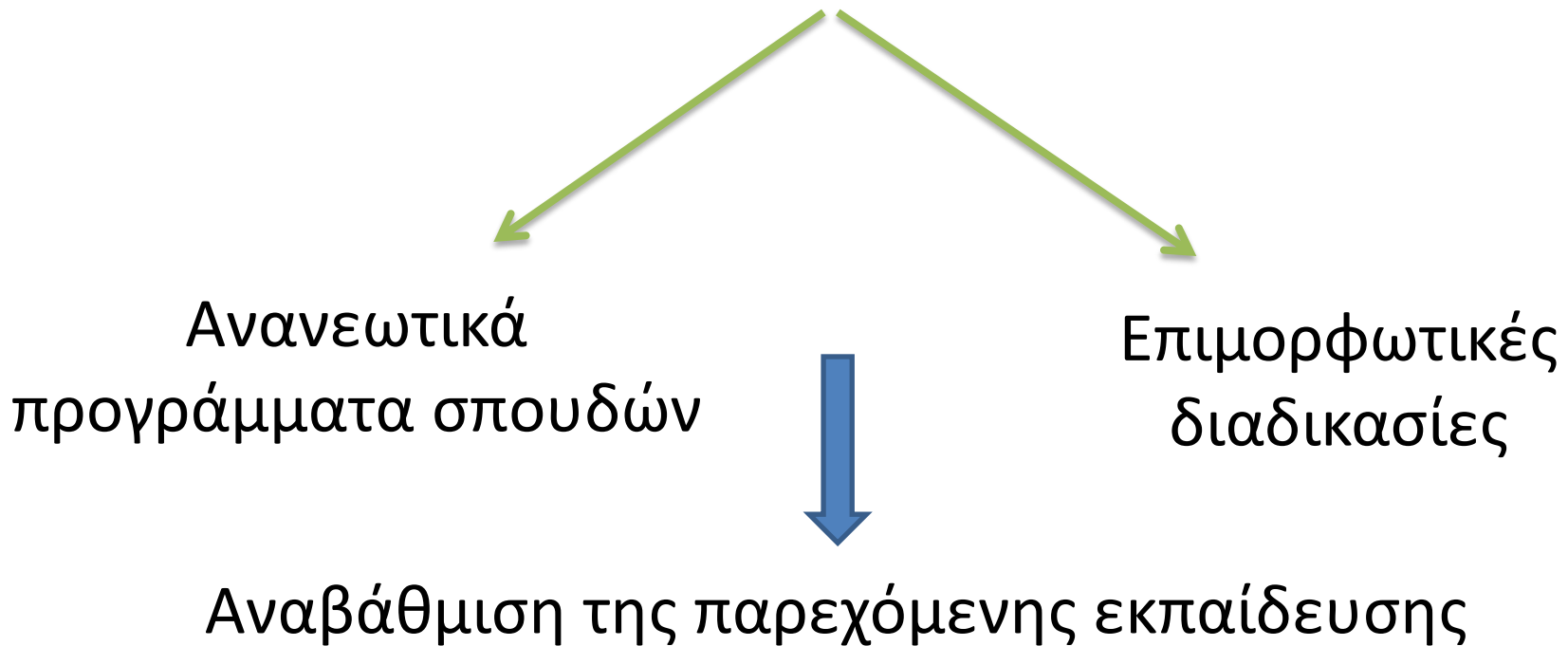
Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη σημερινή πολυπολιτισμική κοινωνία

- Δύσκολος και πολύπλοκος
- Καλείται να εξευρωπαϊΐσει την εκπαιδευτική διαδικασία
- Καλείται να καλλιεργήσει ταυτόχρονα την εθνική ταυτότητα των νέων
- Προϋπόθεση: Να δεχτεί την ευρωπαϊκή πραγματικότητα και να συνειδητοποιήσει το νέο ρόλο του

Η αλλαγή του ρόλου του εκπαιδευτικού στην σημερινή οικουμενική πραγματικότητα

Βελτίωση της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών

Jean Monnet

---

*Αν ήταν να ξανακάμω την Ευρώπη,
θα άρχιζα από την εκπαίδευση.*

Επιδράσεις ευρωπαϊκών προγραμμάτων στην Ελλάδα

Erasmus

Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού προωθείται η διδασκαλία, η έρευνα και η συζήτηση σε διάφορους τομείς (ιστορίας, πολιτικής και ευρωπαϊκού δικαίου). Μέσω της σύμπραξης ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων προάγεται η καινοτομία και η επιχειρηματικότητα. Η κατάρτιση και η μη τυπική μάθηση των νέων συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.

<http://www.iky.gr/europaika-programmata/erasmus-anotati-ekpaideysi>

Comenius

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές τουλάχιστον 14 ετών. Οι μαθητές, φοιτώντας σε ξενόγλωσσο σχολείο και μένοντας σε μία ξένη οικογένεια, κατανοούν την ποικιλομορφία των ευρωπαϊκών πολιτισμών και γλωσσών.

Μέσω της διακρατικής συνεργασίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων οι νέοι αποκτούν ευρωπαϊκή συνείδηση και αυτό συνεπάγεται την ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης στην ελληνική εκπαίδευση.

<http://www.iky.gr/europaika-programmata/comenius-sxoliki-ekpaideysi>

Leonardo da Vinci

Απευθύνεται σε φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Μέσω αυτού αναγνωρίζονται οι δεξιότητες και τα επαγγελματικά προσόντα και αυξάνεται η ποιότητα και η επίδοση των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης, διαφάνειας, πληροφόρησης και επαγγελματικού προσανατολισμού. Ταυτόχρονα, αποκτάται κατάρτιση και εμπειρία σε μια ξένη χώρα.

<http://www.iky.gr/europaika-programmata/leonardo-da-vinci>

Grundtvig

Απευθύνεται σε ίδρυμα/οργανισμό που δραστηριοποιείται στην εκπαίδευση ενηλίκων και επιχορηγεί δράσεις που προωθούν την ευρωπαϊκή συνεργασία και την ευρωπαϊκή διάσταση σε όλους τους τομείς αυτούς.

<http://www.iky.gr/europaika-programmata/grundtvig-ekpaideysi-enilikwn>

Η ευρωπαϊκή διάσταση στα σχολικά βιβλία του ελληνικού δημοτικού σχολείου

Έρευνα Καψάλη/Κεσίδου (1)

- Σκοπό έχει την εξέταση της ευρωπαϊκής διάστασης στα σχολικά εγχειρίδια της εκπαίδευσης στο δημοτικό και αφετηρία της είναι το ερώτημα αν υπάρχει συνειδητή πρόθεση της καλλιέργειας της ευρωπαϊκής συνείδησης, μέσω των σχολικών βιβλίων.
- Υλικό της είναι τα σχολικά βιβλία και το συνοδευτικό υλικό (βιβλίο δασκάλου, επαναληπτικά τεστ, τετράδιο εργασιών του μαθητή κ.λ.π.) όλων των μαθημάτων του εξατάξιου δημοτικού σχολείου.
- Μεθοδολογία; Βασική κατηγορία ανάλυσης αποτέλεσε το θέμα «Ευρώπη» και «ευρωπαϊκός», η οποία μετά από συζήτηση και έρευνα διαχωρίστηκε στις ακόλουθες υποκατηγορίες:

Έρευνα Καψάλη/ Κεσίδου (2)

- ❖ Ορισμός και περιγραφή των εννοιών «Ευρώπη» και «ευρωπαϊκός»
- ❖ Σημασία που αποδίδεται στην Ευρώπη
- ❖ Η Ευρώπη αντιμετωπίζεται ως σύνολο των μεμονωμένων χωρών από τις οποίες αποτελείται ή ως «όλο»;
- ❖ Ευρωπαϊκή ιδέα και σκέψη, ιστορία της ευρωπαϊκής κοινοποίησης
- ❖ Διαδικασίες ευρωπαϊκής ενοποίησης (μετά το 1951)

Έρευνα Καψάλη/ Κεσίδου (3)

- ❖ Ευρωπαϊκοί θεσμοί και όργανα
- ❖ Οι τέσσερις βασικές ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς
- ❖ Μοντέλα ευρωπαϊκής ενοποίησης (η Ευρώπη στο μέλλον)
- ❖ Σχέση της Ελλάδας με την Ευρώπη
- ❖ Παραδείγματα εμφανούς έλλειψης της ευρωπαϊκής διάστασης

(Καψάλης & Κεσίδου 2002: 50 – 61)

Συμπεράσματα

- ✓ Αναφορές διάσπαρτες και μη συστηματικές αποτέλεσμα έλλειψης της ευρωπαϊκής διάστασης στα σχολικά εγχειρίδια
- ✓ Σχολικά εγχειρίδια με οικουμενική παρά ευρωπαϊκή διάσταση
- ✓ Απουσία ευρωπαϊκής διάστασης στα ελληνικά σχολεία

Η ευρωπαϊκή διάσταση στην ελληνική εκπαίδευση

Έρευνα Κελπανίδη, Ζαφειρόπουλου, Εμποροπούλου (1)

- Το ερωτηματολόγιο επιδόθηκε σε συνολικά 192 φοιτητές/τριες στο εαρινό εξάμηνο του 2000-2001, οι οποίοι παρακολούθησαν συγκεκριμένο υποχρεωτικό μάθημα κορμού. Από αυτούς οι 195 σπούδαζαν στο τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του ΑΠΘ και οι 27 στο τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Στόχος: η διερεύνηση γνώσεων των φοιτητών για τον πολιτισμό, την νεότερη ιστορία και τη γεωγραφία των ευρωπαϊκών χωρών

Έρευνα Κελπανίδη, Ζαφειρόπουλου, Εμποροπούλου (2)

- Βασικά ερωτήματα έρευνας: Μπορεί το ελληνικό σχολείο με την αρχαιοκεντρική εκπαίδευση να καλλιεργήσει έναν άνθρωπο και να θεωρηθεί μορφωμένος σύμφωνα με την αντίληψη των συγγραφέων; Υπήρξαν κατάλληλα μέσα με τα οποία επιδιώχθηκε αυτό; Παρέχει στην Ελλάδα την καλλιέργεια που υπόσχεται η «ανθρωπιστική» γενική εκπαίδευση;
- Μεθοδολογία: διανομή ερωτηματολογίων με 30 ερωτήσεις γενικών γνώσεων και άλλες δέκα που αφορούσαν προσωπικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων. Η επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων έγινε με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS

Έρευνα Κελπανίδη, Ζαφειρόπουλου, Εμποροπούλου (3)

Ενδεικτικά:

1. Ποια ήταν η χρονολογία της Ευαγγελικής μεταρρύθμισης και ποιος ήταν ο ιδρυτής του ευαγγελικού δόγματος;

Αποτελέσματα: μόνο το 15% απάντησε ότι έγινε ανάμεσα στο 1500-1550 και βρέθηκε κοντά στην πραγματική ημερομηνία (31 Οκτωβρίου του 1517) την οποία δεν γνώριζε κανείς. Οι απαντήσεις της μεγάλης πλειοψηφίας ήταν ανάμεσα στο 1050 και στο 1960, γεγονός που δηλώνει την πλήρη άγνοια για αυτό το γεγονός. Και μόνο το 62% γνώριζε ότι ιδρυτής του ευαγγελικού δόγματος ήταν ο Λούθηρος

2. Πόσες είναι οι Σκανδιναβικές χώρες;

Αποτελέσματα: μόνο 4 ερωτώμενοι ήξεραν ότι είναι 5. Το 22,9% ανέφεραν τουλάχιστον 4, το 60% ανέφερε 1 έως 3 και το 15,1% δεν μπόρεσε να απαντήσει καθόλου

(Κελπανίδης κ.α. 2003: 121- 139)

Διαπιστώσεις

- Ανυπαρξία σχέσης ανάμεσα στη σχολική επίδοση (βαθμός απολυτηρίου του λυκείου) και στις γενικές γνώσεις για τις ευρωπαϊκές χώρες
- Ανυπαρξία σχέσης ανάμεσα στο επίπεδο του πατέρα και στις γενικές γνώσεις για τις ευρωπαϊκές χώρες
- Έλλειψη βασικών γνώσεων για τον πολιτισμό των χωρών της Ευρώπης
- Ελληνική εκπαίδευση εθνοκεντρική και όχι ευρωπαϊκή.
- Ανυπαρξία της ευρωπαϊκής διάστασης στην ελληνική εκπαίδευση, με αποτέλεσμα «πολιτισμικά αναλφάβητους νέους»

Βιβλιογραφία (1)

1. Κακαβούλης, Α. (1993), *Ευρωπαϊκή Διάσταση στην Παιδεία. Ερευνητική προσέγγιση-Προβληματισμοί*, Αθήνα, χ.χ.
2. Καλογιαννάκη, Π., Μακράκης, Β. (1996), *Ευρώπη και Εκπαίδευση*, Αθήνα: Γρηγόρης.
3. Κεσίδου, Αναστασία (2007), "Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση" (λήμμα). Στο Π.Δ. Ξωχέλλης (επιμ.), *Λεξικό της Παιδαγωγικής*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 303-304.
4. Παντίδης, Στ., Πασιάς, Γ. (2003), *Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση. Όψεις, θεωρήσεις, προβληματισμοί*, τομ. Α', Αθήνα: Gutenberg.
5. Στυλιανίδης Σ. (2008), *Οι διευθυντές σχολείων υποχρεωτικής εκπαίδευσης στο λόγο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών Ελλάδας, Φινλανδίας και Κύπρου (Προσλήψεις – Συγκρίσεις)*, Πάτρα.

Βιβλιογραφία (2)

5. Μπαγάκης, Γ. (2003), *Ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
6. Καψάλης, Α., Κεσίδου, Α. (2002), «Η ευρωπαϊκή διάσταση στα σχολικά βιβλία του ελληνικού Δημοτικού Σχολείου», *Μακεδνόν*, τ.10, 51-62.
7. Κελπανίδης, Μ., Ζαφειρόπουλος, Κ., Εμποροπούλου, Σ. (2003), «Η ευρωπαϊκή διάσταση στην ελληνική εκπαίδευση. Διαπιστώσεις μιας εμπειρικής έρευνας σε φοιτητές/τριες των τομέων Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής», *Φιλολόγος*, τ. 111, 121-139.

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία

1. <http://www.diapolis.auth.gr/index.php/e-y/2011-05-10-07-13-03/2011-05-10-09-39-24>.
2. <http://www.iky.gr/europaika-programmata/comenius-sxoliki-ekpaideysi>.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γεωργία Μπουρουτζή
Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

